

Zniesienie kary śmierci w pierwszym kraju świata

30 listopada - akcja "Cities for Life" ("Miasta dla życia"), właśc. "Cities for Life/Cities Against the Death Penalty" przeciwko karze śmierci z inicjatywy ekumenicznej wspólnoty Sant Egidio dla upamiętnienia zniesienia kary śmierci w pierwszym kraju świata - Wielkim Księstwie Toskanii w 1786 roku.

Było to za panowania Leopolda II Habsburga-Lotaryńskiego (1747 - 1792) - wielkiego księcia Toskanii od 1765 roku. W tym też roku książe poślubił w Innsbrucku Marię Ludwikę Burbon. Mieli mieć razem 16 dzieci.

Podczas swoich 25-letnich rządów w Toskanii Piotr Leopold zajmował się wyłącznie polityką wewnętrzną. Korzystając z familijnego związku z monarchią habsburską i ustabilizowaniem sytuacji w Italii wielki książę zaniechał prowadzenia polityki zagranicznej i utrzymywania armii. Dążył do zapewnienia Toskanii statusu państwa neutralnego. Budżet państwa, nie obciążony wydatkami na wojsko, mógł zostać przeznaczony na reformy wewnętrzne. Piotr Leopold potrafił sobie również dobrać odpowiednich doradców. Sam odebrał gruntowne wykształcenie u Karla von Martiniego i w wieku 18 lat był dobrze przygotowany do rządzenia.

W Toskanii wprowadzono liberalizm gospodarczy, zniesiono monopole, cła wewnętrzne, cechy i konfraternie kupieckie. Pastwiska gminne zostały rozparcelowane, zniesiono przymus polowy i prawo do polowania na chłopskich gruntach oraz ustanowiono wolny handel zbożem. Spowodowało to szybki rozwój stosunków kapitalistycznych i rozkwit wolnego portu w Livorno. Rząd dbał również o biedniejsze warstwy społeczne. Co uboższych zatrudniano przy finansowanych przez władzę pracach nad osuszaniem bagien. Gianni zorganizował finanse publiczne i system fiskalny na zasadzie egalitaryzmu w stosunku do wszystkich klas płatników.

Reformy dotknęły również dziedzinę prawa karnego. Piotr Leopold znał dzieło Cesarego Beccarii O przestępstwach i karach, postulujące humanitaryzację prawa karnego. W oparciu o dzieło Beccarii został wydany w 1786 r. kodeks karny dla Toskanii znany jako "Leopoldina". Zniosła ona karę śmierci oraz wszelkie kary cielesne i hańbiące. Rozbudowała natomiast system kar więzienia, zresztą o bardzo surowych rygorach.

Polityczne reformy wielkiego księcia zmierzały do ożywienia samorządów municypalnych. Piotr Leopold myślał nawet o nadaniu Toskanii liberalnej konstytucji opartej na zasadzie trójstopniowego przedstawicielstwa (wybieralne rady gminne, rady prowincjonalne i Rada Państwa). Projekt konstytucji został opracowany przez Gianniego w 1782 r. i był pierwszym tego typu dokumentem w Europie. Nie został jednak ogłoszony.

Wzorem swojego brata Piotr Leopold dążył do podporządkowania sobie kleru. W swoim niewielkim państwie zastał on 3 arcybiskupstwa, 15 biskupstw i 11 tysięcy księży świeckich oraz drugie tyle zakonników i zakonnice. Książę zniósł inkwizycję rzymską, zakazał publikowania bulli papieskich i składania darów dla obcych kościołów. Utrudnił również wstępowanie do stanu duchownego przez ograniczenia wiekowe dla wstępujących do nowicjatu (minimum 18 lat) i składających śluby (minimum 21 lat). Dążenia wielkiego księcia do podporządkowania i reformy duchowieństwa popierał biskup Pistoii Scipione Ricci, który stał się najbliższym doradcą księcia w sprawach kościelnych.

Piotr Leopold (pierwszy z prawej) wraz z rodziną

Rozpoczęto kształcenie księży w seminariach w duchu nowej dyscypliny. Zwalczano przesady, fałszywe cuda, pielgrzymki i procesje. Położona nacisk na obowiązek nauczania młodzieży religii. Ricci ułożył józefiński regulamin dla duchowieństwa, który spotkał się jednak ze sprzeciwem wszystkich biskupów. W 1786 r. zwołano więc synod diecezjalny do Pistoii, gdzie 234 księży przyjęło regulamin. Uchwalono również zwołanie synodu generalnego do Florencji. W tym czasie rozgorzał spór religijny w którym konserwatywne duchowieństwo wspierała ludność chłopska, przywiązana do tradycji. W kwietniu 1787 r. większość prałatów odrzuciła regulamin, a rozruchy ludowe zmusiły Ricciego do ucieczki z Pistoii.

Reakcja godziła w osobę księcia i jego cudzoziemskie nowatorstwo. Wśród tego napięcia, potęgowanego antyaustriackimi rozruchami w Lombardii, nadeszła do Florencji wieść, że 20 lutego 1790 r. zmarł cesarz Józef II i wielki książę jako Leopold II został jego następcą w Austrii, Czechach i na Węgrzech z perspektywą korony cesarskiej. Leopold opuścił więc Toskanię, którą pozostawił swojemu młodszemu synowi, Ferdynandowi. W ostatnich latach rządu Piotra Leopolda stawały się coraz bardziej policyjne i niepopularne wśród ludu.

Wielkie Księstwo Toskanii powstało w XVI wieku. Ród Medyceuszy objął pełnię władzy w Republice Florencji i ogłosił powstanie Księstwa Florencji. Po zajęciu Republiki Sieny w 1557, nazwę państwa w 1569 zmieniono oficjalnie na Wielkie Księstwo Toskanii.

Po wygaśnięciu rodu Medyceuszy w 1737 władza przeszła w ręce dynastii habsbursko-lotaryńskiej, co związało kraj z Austrią.

W 1782 roku ogłoszona została liberalna konstytucja, a w roku 1786 kodeks kryminalny, zgodny z duchem filozofii prawnej Mediolańczyka Cesare Beccaria. Kodeks znosił tortury w śledztwie.

Po podbiciu kraju przez Napoleona Bonaparte w 1801 na terenie Toskanii utworzono Królestwo Etrurii. W latach 1807-1809 Toskania była częścią Francji. W 1809 Wielkie Księstwo Toskanii wydzielono Elizie Bonaparte, zaś w 1814 na tron powróciła dynastia habsbursko-lotaryńska. W 1860 kraj został przyłączony do Włoch.